

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet En god kommunal hushållning (SOU 2021:75)

Statskontoret delar utredningens övergripande uppfattning om att reglerna för kommunsektorns ekonomistyrning bör förtydligas. Det är framför allt viktigt att i högre grad än i dag betona att styrningen ska syfta till att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi i kommuner och regioner.

Statskontoret avstyrker förslaget att ta bort möjligheten att bygga upp en resultatutjämningsreserv och i stället införa en statlig garanti för kommunernas och regionernas intäkter.

Vi avstyrker också förslaget att ge en statlig myndighet i uppdrag att svara för vägledning och stöd om ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Garanti för skatteintäkter

Syftet med utredningens förslag att införa begreppet god kommunal hushållning är att betona att verksamheterna ska anpassas till de ekonomiska förutsättningarna och förändringarna. Att ersätta kommunernas och regionernas egna ansvar att bygga upp resultatutjämningsreserver med en statlig garanti för skatteintäkterna riskerar att skicka en motsatt signal. Att vissa kommuner och regioner inte har brytt sig om att bygga upp någon resultatutjämningsreserv ens under kraftiga högkonjunkturer eller har utnyttjat dem till fel syften är inget bra argument för att avveckla dem. Snarare visar det på behovet av tydligare regler, bättre uppföljning och ökat ansvarsutkrävande.

Med stor sannolikhet kan det också i fortsättningen bli aktuellt för staten att stödja kommunerna och regionerna om deras verksamheter drabbas av kraftiga konjunkturedgångar eller andra oförutsedda och extrema händelser. Enligt Statskontoret bör den typen av stöd utgå från händelsernas karaktär, orsak och konsekvenser snarare än en på förhand bestämd nivå på skatteunderlaget.

Stöd och vägledning

Som utredningen påpekar måste utgångspunkten vara att lagstiftningen ska vara så tydlig att den är enkel att förstå och tillämpa. Om det av någon anledning inte går eller är lämpligt att precisera lagtexten så kan det finnas skäl att komplettera den med anvisningar och kommentarer som förtydligar bestämmelserna. Den begränsade uppgiften att ta fram sådana kommentarer till lagen skulle i så fall kunna ges som uppdrag till en myndighet eller kommitté. Däremot finns det inget skäl att inrätta ett särskilt kansli vid en statlig myndighet som ska svara för löpande stöd och rådgivning till kommuner och regioner.

Om och när problemet är att vissa kommuner och regioner inte har tillräcklig kompetens för att förstå och tillämpa regelverket så lär det inte gå att åtgärda genom att fem statliga tjänstemän erbjuder generella råd till dem som önskar. Med tanke på hur stora belopp som kommunsektorn hanterar och förvaltar är det självklart att de behöver skaffa tillgång till den kompetens som krävs för att sköta ekonomistyrningen enligt reglerna.

Om det finns behov av råd och vägledning i den praktiska tillämpningen så bör kommunsektorn själv ha utmärkta förutsättningar att organisera och tillhandahålla sådan hjälp. Den samlade kompetens om ekonomistyrning som finns inom kommunerna och regionerna är avsevärt större och mer relevant än den som kan erbjudas av några få tjänstemän vid en statlig myndighet. Utredningen redovisar att Sveriges kommuner och regioner redan i dag arbetar med vägledning och stöd på området, att den har god legitimitet och fick starkt stöd i den enkätundersökning som utredningen genomförde. Den verksamheten kan säkert utvecklas och utökas om organisationens medlemmar efterfrågar mer eller annorlunda rådgivning.

Utredningen antyder att rådgivning via en statlig myndighet skulle skapa förutsättningar för en ökad statlig styrning på området. Enligt Statskontoret skulle effekten av att styra via generell och informell rådgivning av det här slaget bli mycket begränsad.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och organisationsdirektör Michael Borchers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Michael Borchers